

OILA TARBIYASIDA MILLIY G'OYA, PSIXOLOGIYANING O'RNI**Nizomiy nomidagi O'zMPU talabasi****Asadova Matluba****Psixologiya kafedrası dotsenti, PHD****Jo'raqulova Dildora Ziyadullayevna****Annotatsiya**

Ushbu maqolada oila tarbiyasida milliy g'oya va psixologiyaning tutgan o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Milliy qadriyatlar asosida farzand tarbiyasini shakllantirish, psixologik yondashuvlarning samaradorligi hamda oilada sog'lom muhit yaratishning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, ota-ona mas'uliyati, ma'naviy tarbiya va yoshlar ongiga ijobiy ta'sir ko'rsatishda milliy mafkuraning roli tadqiq etiladi.

Kalit so'zlar: milliy g'oya, oila tarbiyasi, psixologiya, ma'naviyat, ota-ona mas'uliyati, qadriyatlar, yoshlar tarbiyasi, sog'lom muhit, mafkura, pedagogika

АННОТАЦИЯ

В данной статье научно анализируется роль национальной идеи и психологии в семейном воспитании. Освещаются вопросы формирования воспитания детей на основе национальных ценностей, эффективность психологических подходов и значение создания здоровой семейной атмосферы. Также рассматриваются ответственность родителей, духовное воспитание и влияние национальной идеологии на сознание молодежи.

Ключевые слова: национальная идея, семейное воспитание, психология, духовность, ответственность родителей, ценности, воспитание молодежи, здоровая среда, идеология, педагогика

ANNOTATION

This article provides a scientific analysis of the role of national ideology and psychology in family upbringing. It highlights the formation of child education based on national values, the effectiveness of psychological approaches, and the importance of creating a healthy family environment. The study also examines parental responsibility, spiritual upbringing, and the influence of national ideology on youth consciousness.

Keywords: national idea, family upbringing, psychology, spirituality, parental responsibility, values, youth education, healthy environment, ideology, pedagogy

KIRISH. Oila jamiyatning eng kichik bo'g'ini bo'lib, unda shakllangan muhit, tarbiya va qadriyatlar kelajak avlodning dunyoqarashi, xulq-atvori va ma'naviy kamolotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bugungi globallashuv va axborot oqimlari tez sur'atlarda kengayib borayotgan davrda yoshlarning ongini sog'lom, mustahkam va ma'naviy barkamol qilib

tarbiyalash masalasi har qachongidan ham dolzarbdir. Shu bois oila tarbiyasida milliy g'oya va qadriyatlarning o'rni alohida ahamiyat kasb etadi. Milliy g'oya yoshlarni Vatanga sadoqat, ma'naviy yuksaklik, milliy o'zlikni anglash ruhida tarbiyalaydi va ular ongida mustahkam mafkuraviy immunitetni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, oiladagi tarbiya jarayonida psixologik yondashuvlarning qo'llanishi, bolalarning yosh xususiyatlari, ehtiyojlari va individual psixologik o'ziga xosliklarini hisobga olish tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Ota-onalarning psixologik savodxonligi, muloqot madaniyati va emotsional barqarorligi oilada sog'lom muhitni shakllantirishning asosiy omillaridan biridir. Milliy g'oya va psixologiyani uyg'unlashuvi esa farzand tarbiyasining yaxlit tizimini yaratib, oilaning ma'naviy poydevorini mustahkamlaydi.

Mazkur maqolada oila tarbiyasi jarayonida milliy g'oyaning ahamiyati, psixologik omillarning ta'siri hamda ikkala yo'nalishning o'zaro uyg'unlashuvi ilmiy asosda tahlil etiladi. Shuningdek, zamonaviy oila tarbiyasidagi muammolar va ularni bartaraf etishning samarali yo'llari ko'rib chiqiladi.

ASOSIY QISM. Oila tarbiyasida milliy g'oya va psixologiyani o'rni beqiyos ahamiyatga ega bo'lib, har bir jamiyatning kelajak tarbiyaviy yo'nalishini belgilab beruvchi asosiy omillardan hisoblanadi. Inson shaxsining dastlabki fazilatlar, qadriyatlari, dunyoqarashi va ijtimoiy xulq-atvori aynan oilada shakllanadi. Shu sababli, oila tarbiyasining poydevori mustahkam, ma'naviy jihatdan boy va psixologik muhit musbat bo'lishi jamiyat taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir. Milliy g'oya esa bunday tarbiya jarayonida farzandning vatanparvar, irodali, mas'uliyatli, o'zligini anglaydigan shaxs bo'lib yetishishiga yo'naltirilgan mafkuraviy asos sifatida xizmat qiladi. Oila ichida milliy qadriyatlar, an'analar, urf-odatlar, marosimlar va tarixiy merosga hurmat singdirilishi orqali yosh avlodda o'z millatiga sadoqat va faxrlanish tuyg'usi shakllanadi. Aynan shu qadriyatlar oilani mustahkamlaydi, unga ma'naviy barqarorlik beradi va farzandning ongida to'g'ri hayotiy mezonlarni uyg'otadi.

Oiladagi tarbiya jarayonida psixologiyani tutgan o'rni ham juda muhim bo'lib, har bir bola o'zining psixologik xususiyatlari, emotsional ehtiyojlari, xarakteri va temperamentiga ega. Ota-onalar ushbu jihatlarni bilgan holda tarbiyaga yondashganlarida, farzand ulg'ayish jarayoni ancha samarali kechadi. Masalan, bolaga haddan ortiq talab qo'yish yoki uni boshqalar bilan solishtirish uning o'ziga ishonchini pasaytiradi, aksincha, rag'bat va mehrga boy muhitda ulg'aygan bola ijtimoiy moslashuvchan, faol va mustaqil bo'lib yetishadi. Oiladagi psixologik muhitning izchil bo'lishi, ya'ni ota-onalar o'rtasidagi hurmat, muloqot madaniyati, sabr, vazminlik va murosas madaniyati farzand ruhiyatiga bevosita ta'sir qiladi. Bola ko'p hollarda ota-onaning xatti-harakatini kuzatib, o'rnak oladi, shuning uchun kattalarning o'zaro munosabati ham tarbiyaning muhim qismidir.

Milliy g'oya va psixologiya o'zaro uyg'unlashganda tarbiyaviy jarayon yanada mukammal ko'rinishga ega bo'ladi. Masalan, milliy urf-odatlarni singdirishda ham psixologik

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA'LIMNING INNOVATSION YO'NALISHLARI”

yondashuv zarur. Ba'zi an'ana va marosimlarning mazmunini yosh xususiyatiga mos tarzda, bola tushunadigan shaklda tushuntirish uning ongida bu qadriyatlarning mustahkam o'rnashiga yordam beradi. Bundan tashqari, milliy g'oyaning asosiy tushunchalari bo'lgan vatanparvarlik, halollik, mehr-oqibat, sabr, mas'uliyat, ilmga intilish kabi fazilatlarni bolaga ruhiy o'sish bosqichlariga mos tarzda singdirish tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Psixologiya esa bu jarayonda ota-onaga farzandning qaysi davrda qanday yondashuvni talab qilishini tushunishga yordam beradi.

Bugungi globallashuv sharoitida yoshlar turli axborot oqimlariga duch kelmoqda, bu esa oilaning tarbiyaviy rolini yanada kuchaytirishni talab qiladi. Oila nafaqat tarbiya o'chog'i, balki farzandning ma'naviy immunitetini shakllantiruvchi joydir. Milliy g'oya orqali shakllangan dunyoqarash yot g'oyalarga qarshi mustahkam qalqon bo'lib xizmat qiladi. Psixologik jihatdan sog'lom oilada esa bola o'zini qadrlaydi, o'z fikrini erkin ayta oladi, fikrlash doirasi kengayadi va ijtimoiy hayotga ongli tayyorlanadi. Shuningdek, ota-onalarning psixologik savodxonligi, bolalar bilan to'g'ri muloqot qila olishi, janjalli vaziyatlarni boshqarish ko'nikmalari oiladagi ruhiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, oila tarbiyasida milliy g'oya va psixologiyaning uyg'un qo'llanishi farzandning har tomonlama barkamol bo'lib ulg'ayishiga xizmat qiladi. Bu ikki omil bir-birini to'ldirgan holda tarbiyaning mazmuni, usullarini boyitadi va oilada sog'lom, ma'naviy yuksak muhitni yaratadi. Shu bois har bir ota-ona milliy g'oya mazmunini chuqur anglab, psixologik bilimlarni o'zlashtirgan holda farzand tarbiyasida mas'uliyat bilan harakat qilishi zamon talabi hisoblanadi.

1-Jadval:

Oila tarbiyasida milliy g'oya va psixologiyaning asosiy omillari

№	Milliy g'oya bilan bog'liq omillar	Psixologik omillar	Tarbiyaga ta'siri
1	Milliy qadriyatlarni singdirish	Bolaning yosh xususiyatlarini hisobga olish	Farzandning ma'naviy dunyosini shakllantiradi
2	Vatanparvarlik ruhini tarbiyalash	Muloqot madaniyati	O'ziga ishonch va ijtimoiy faollikni oshiradi
3	An'ana va urf-odatlarini o'rgatish	Emotsional qo'llab-quvvatlash	Oilada ijobiy muhitni mustahkamlaydi
4	Ma'naviy immunitetni shakllantirish	Stressni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish	Muammolarni to'g'ri yengishga yordam beradi
5	Vatan tarixiga bo'lgan hurmat	Ota-onaning psixologik savodxonligi	Tarbiya jarayonining samaradorligini oshiradi
6	Milliy o'zlikni anglash	Bolaning individual xarakterini tan olish	Shaxsning to'liq rivojlanishini ta'minlaydi

Jadval tahlili

7

mustahkamligini ta'minlaydi. Shu bilan birga, psixologik omillarning to'g'ri qo'llanishi bola ruhiyati, yosh xususiyatlari, emotsional ehtiyojlari va individual imkoniyatlarini inobatga olgan holda tarbiyani samarali tashkil etishga yordam beradi. Oilada sog'lom psixologik muhitning mavjudligi farzandning o'ziga ishonchi, emotsional barqarorligi, ijtimoiy faolligi va to'g'ri xulq-atvor ko'nikmalarining shakllanishida muhim ahamiyatga ega.

Milliy g'oya va psixologiyaning bir-birini to'ldirishi tarbiyaning yaxlit tizimini yaratadi. Bu uyg'unlik natijasida yosh avlodning ma'naviy immuniteti kuchayadi, u turli zararli g'oyalarga qarshi mustahkam tura oladi va hayotga ongli yondashadi. Shu bois oila tarbiyasi jarayonida ota-onalarning psixologik savodxonligini oshirish, milliy qadriyatlarni to'g'ri singdirish, farzandga mehr-muhabbat va muloqot madaniyatini ko'rsatish zamon talabi hisoblanadi. Har bir oila o'z farzandining nafaqat ma'naviy, balki ruhiy sog'lom rivojlanishiga mas'ul ekani chuqur anglanishi lozim.

Yuqoridagilarni e'tiborga olgan holda aytish mumkinki, oila tarbiyasida milliy g'oya va psixologik yondashuvning uyg'unligi barkamol avlodni tarbiyalashning eng ishonchli va samarali yo'lidir. Mazkur omillar asosida yetishgan yoshlar kelajakda jamiyatning ma'naviy, intellektual va ijtimoiy rivojiga munosib hissa qo'shadi.

ADABIYOTLAR:

- 1.Ahmad, M. (2022). Islomda oila: muammo va yechimlar. Azon kitoblari.
- 2.Nasriddinova, M. R. Q., & boshq. (2025). Oila tarbiyasi asoslari. Science and Education, 6(4).
- 3.Vertel, A., Korolenko, V., Shapovalova, O., & Bereziuk, T. (2024). The role of the family in the education and upbringing of children. Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade.